

College Aantekeningen J.B.S.V. Dorknoper
Bestuur en Recht '20/ '21

DORKNOPER

**SANE NOS UT MAGISTRATUS
HAUD PRAVISSIMI EXSISTIMUS**

Inhoudsopgave

Week 1: Introductie	4
1.1 Organisatie van het vak	4
1.2 Onderwerp van het vak	4
1.3 Administrative justice (artikel Roosenbloom)	6
1.4 Spanningen tussen de rationaliteiten	7
Week 2: Verstrekend bestuur	9
2.1 Maatwerk	9
2.1a Een keukentafelgesprek Deventer	9
2.2 Bureaucratic Justice	10
2.3 Ambtelijke beleidsvrijheid	11
Week 3: Ordenend bestuur	14
3.1 Context	14
3.2 Planprocedures	14
3.2.1 Casus hyperloop (perspectief omwonenden)	15
3.2.2 Casus hyperloop 2 (presentatie gemeente over participatieproces)	15
3.3 Coproductie	15
3.3.1 Casus Coöperatieve wijkraad Oosterpark.	15
3.3.2 Casus inspraak politie-inzet Rotterdam (buurt bestuurt)	16
3.4 Waarom zou je meedoen? (Irvin & Stansbury)	16
3.4.1 Casus Mislukte inspraak over opvanghuis	17
3.5 Wie doet mee?	17
3.5.1 Casus burgerparticipatie op maat	18
3.6 Effecten van participatie? Van Damme & Brans	19
3.6.1 Casus gemeente Bergen (voorbeeld waar het misgaat)	19
Week 4: Intermedierend bestuur	20
4.1 Intermedierend bestuur: design bestuursrecht	20
4.2 Macht en invloed	20
4.3 Ruimte voor machtsverschillen	20
4.4 Modellen van beïnvloeding	21
4.4.1 Casus griep prik	21
4.4.2 Casus Klimaattafels	22
4.5 Wat weten we over de praktijk? (Golden)	22
4.6 Co-regulering	23
Week 5: Optredend bestuur	25
5.1 Gebrekkig toezicht en gebrekkige handhaving	25
5.1.1 Casus brand Moerdijk	26
5.2 Het spel van toezicht en naleving (Scholz)	26
5.3 Deterrence en voluntary compliance	27
5.3.1 Casus vleesindustrie	28
5.4 Waarom geen voluntary compliance?	28
5.5 Handhavingspiramide	30

Week 6: Responsief bestuur	32
6.1 Kenmerken van responsief bestuur	32
6.2 Hoe kun je bezwaren en klachten interpreteren?	33
6.3 Waarom gaan mensen in bezwaar? Exit voice and loyalty	33
6.4 De keuze tussen loyalty en voice	34
6.5 Welke afhandeling maakt de burger tevreden?	35
6.6 De informele aanpak	36

Week 1: Introductie

1.1 Organisatie van het vak

60% → Tentamen vervangend paper op 25 maart 2021 (casus, nieuwsbericht of interview)

40% → Opdrachtenreeks (media-outing toelichten in max. 250 woorden → 1 keer presenteren)

1.2 Onderwerp van het vak

Empirische bestudering van het bestuursrecht:

- (Hoe) maken burgers en het bestuur gebruik van het recht?
- Hoe valt dit gebruik te verklaren?

Ontevredenheid over de toepassing van het (bestuurs)recht.

- Windmolenpark N33

Er was verzet → Fysiek verzet door bedreigingen en demonstraties

→ Juridisch verzet door aanvechten vergunning tot aan de ABRvS

Recht (juridische procedure) slaagt er niet in om tegenstanders te overtuigen en hun argumenten mee te wegen zodat ze begrip hebben voor de uitkomst en kunnen verklaren waarom deze uitkomst er is.

Extra video:

Tegenwind N33 optimistisch want ze hebben voor hun gevoel laten zien dat er geen draagvlak is en denken dat het wordt meegewogen (door vele mensen in de zaal).

Burgemeester minder optimistisch en teleurgesteld dat ABRvS niet kijkt naar belangenafweging. Hij geeft aan dat draagvlak geen juridisch argument is. Er moeten gewoon belangen worden afgewogen.

- Boerenprotesten

Lastig om belangen af te wegen (bescherming milieu vs. bestaanszekerheid boeren)

Wettelijke basis van Natuurwetvergunning is weggefallen.

Juridische werkelijkheid

Vergunning is een besluit en moet voldoen aan bestuursrechtelijke regels

(Awb, bijzondere wet)

Politieke werkelijkheid

Verantwoordelijkheid bestuurders → Ze willen wat met met stikstofprobleem/ duurzame energie (er is altijd een politiek kader).

Sociale werkelijkheid

Burgers moeten recht inzetten om recht te kunnen afdwingen. Recht wordt gebruikt om doel te realiseren, maar uitkomst staat ver af bij wat burgers verwachten of redelijk vinden.

→ Leidt tot afnemend vertrouwen in recht en rechtsstaat.

Empirische vraag: Hoe en waarom maken bestuur en burgers gebruik van het recht om doel te realiseren? (komende 7 weken beantwoorden)

Reactie op toepassing van het recht: Wanneer zijn burgers tevreden? En heeft die tevredenheid met het recht te maken? (deze week)

Gebruik van het recht

Continue interactie tussen burger en bestuur (weten, kunnen, willen en soms moeten)

Weten:

		Reactie bestuur	
		Wel weten	Niet weten
Actie burger	Wel weten	Recht wordt gerealiseerd, mits voldaan aan 'kunnen, willen, moeten'	Burger wacht af en is in onzekerheid over reactie bestuur
	Niet weten	Bestuur probeert recht onder de aandacht te brengen; kennisoverdracht	Er gebeurt niets (non-gebruik)

Besluitvormingsmodel van Peter Swanborn

Kunnen: Verschil denkbaar in vermogen burger onder burgers onderling (digitale bestuur)

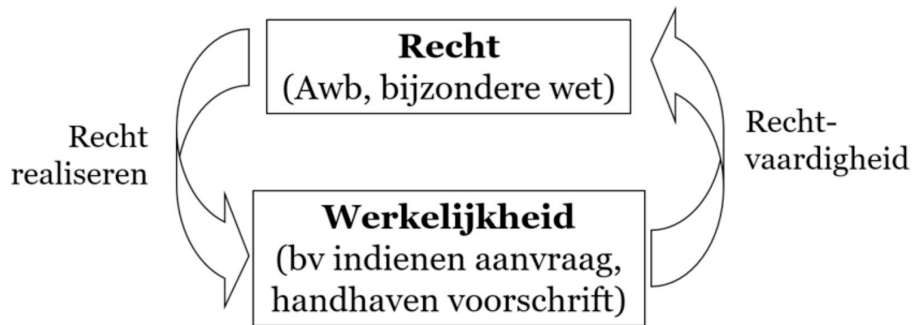
- Burger niet, bestuur niet → Er wordt niets gerealiseerd
- Burger niet, bestuur wel → Assistentie burger door bestuur (bij verkrijgen van zijn of haar recht)
- Burger wel, bestuur niet → Onzekerheid bij burger (wel aangevraagd maar krijgt niets te horen)
- Burger wel, bestuur wel → Dan kan het wel, hangt het af van andere factoren

Willen:

		Reactie bestuur	
		Wel willen	Niet willen
Actie burger	Wel willen	Consensus: recht wordt gerealiseerd	Conflict: procedure, waarbij burger recht afdwingt. Of er iets gebeurt, hangt af van 'moeten'.
	Niet willen	Conflict: recht wordt alleen gerealiseerd indien naleven plicht/aanvragen recht aantrekkelijker wordt gemaakt dan het niet-gebruiken van het recht/niet-naleven van de plicht	Consensus: er gebeurt niets (expliciet gedogen)

Feedback loop

Samenkomst van alle factoren

1.3 Administrative justice (artikel Roosenbloom)

Deze week: Waarom wordt de toepassing van het recht (niet) gezien als de rechtvaardige uitkomst? Wat verwachten burgers van het bestuur? → Administrative justice

Administrative justice is een empirisch concept om verwachtingen van burgers te begrijpen.

Roosenbloom

Verwachtingen van burgers zijn nogal tegenstrijdig (mutually incompatible values)

→ **Administrative justice** is adequate vervulling van (drie) verschillende functies van het bestuur. Zoeken naar het optimum.

Functies van het bestuur volgens Roosenbloom:

1. **Bestuur komt tot stand in een bureaucratie**

Voorbeelden: Belastingdienst, DUO

- Weber → *Wirtschaft und Gesellschaft*
Habsburgse rijk werkt goed door bureaucratische klasse die zonder vooroordeel regels toepast (voorspelbaar en volgens procedures)
- Wilson → *The study of Administration*
Zelfde analyse en uitkomst vanuit ander oogpunt.

Bestuur gedepolitiseerd (politicus is politicus en bestuurder is bestuurder)

Bestuur bestaat dus uit niet-politici (past alleen regels toe, geen vriendjespolitiek). De verhoudingen zijn geformaliseerd en gecodificeerd.

→ Dominante waarden: effectiviteit, efficiëntie, gelijkheid (gericht op uitvoering)

→ Positie burgers: zijn 'cases' (depersonalized)

- Consequenties voor verwachtingen/ tevredenheid van burgers: Burger is tevreden naarmate de overheid gelijke diensten levert, er efficiënt en effectief wordt opgetreden.

2. Bestuur vindt plaats binnen politieke kaders; verkiezingen, democratische controle

Voorbeelden: Lokale overheden, etc.

- Dominante waarden: verantwoording, participatie, responsiviteit (burger deel laten uitmaken van beleid)
- Positie burgers: lid van (pressie)groep
- Consequenties voor verwachtingen/ tevredenheid van burgers: Apart behandeld willen worden als dat meer draagvlak oplevert.

Politiek
afwegen van
belangen

3. Bestuur past het recht toe (rechtsstaat)

- Dominante waarden: zorgvuldigheid, legaliteit, gelijkheid
→ rechtszekerheid, evenredigheid en proportionaliteit
- Positie burgers: dragers van individuele rechten en plichten (gezien als individu)
- Consequenties voor verwachtingen/ tevredenheid van burgers: Zie toeslagen affaire. Wanneer er een inbreuk wordt gemaakt op je rechten en plichten wordt dat niet geaccepteerd.

Recht
zorgvuldigheid,
rechtszekerheid

1.4 Spanningen tussen de rationaliteiten

Spanning tussen politiek en recht

Nederlandse geschiedenis van het bestuursrecht (De Ridder & Tollenaar):

Invloed Struycken:

Controle op het bestuur primair aan (hoger) bestuursorgaan (zelfs politicus) i.p.v. aan de rechter.

Daardoor:

- Laat codificatie Awb (wel controle rechter op bestuur)
- Veel gedoe over rol van rechter ('rechter op stoel bestuur')

Politiek
afwegen van
belangen

Recht
zorgvuldigheid,
rechtszekerheid

Spanning tussen recht en uitvoering

vb. 'Schrijnende' gevallen IND

Schrijnende gevallen kunnen opnieuw beoordeeld worden door minister voor verblijfsvergunning (moet meer gedepolitiseerd worden).

Recht
zorgvuldigheid,
rechtszekerheid

Uitvoering
bureaucratie,
efficiëntie